

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙

วันพุธที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมคณะรัฐมนตรี อาคารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล

ผู้มาประชุม

๑.	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา	รองประธานกรรมการ
ทำหน้าที่ประธาน
๒.	ปลัดกระทรวงยุติธรรม
นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ	กรรมการ
๓.	ปลัดกระทรวงการคลัง
นางญาใจ พัฒนสุขสวัสดิ์ (ผู้แทน)
ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
๔.	ปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายโชติ เชื้อโชติ (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๕.	ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
นางสาวอุบล โรจนรัชนีกร (ผู้แทน)
ผู้ตรวจราชการกรม สำนักงานสถิติแห่งชาติ	กรรมการ
๖.	อัยการสูงสุด
นายเดชอุดม วีระวานิช (ผู้แทน)
อธิบดีอัยการ สำนักงานนโยบาย ยุทธศาสตร์และงบประมาณ	กรรมการ
๗.	เจ้ากรมพระธรรมนูญ
พลโท พนมเทพ เวสารัชชานันท์ (ผู้แทน)
ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษฯ กรมพระธรรมนูญ	กรรมการ
๘.	ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
พลตำรวจเอก สุเทพ เดชรักษา (ผู้แทน)
ที่ปรึกษา สบ.๑๐	กรรมการ
๙.	เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
นายวรรณชัย บุญบำรุง (ผู้แทน)
รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ

๒๕. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของรัฐ
นายณภัทร สร้อฑฒ์
รองคณบดีศูนย์วิจัยนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรรมการ
๒๖. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของเอกชน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล
คณบดีคณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
กรรมการ
๒๗. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว
เลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ประธานกรรมการ
นายวิษณุ เครืองาม
รองนายกรัฐมนตรี
ติตราชการ
๒. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
(ผู้ช่วยเลขานุการ)
๓. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
(ผู้ช่วยเลขานุการ)

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวนันทศรี เตพดลไชย
๒. นายอธิป พิษานนท์
๓. นางพรประภา แก้วกล้า
๔. นายนนทจิตร เนตรพุกกณะ
๕. นายภาธร บัญจันท์คง
๖. นางฐิตารัตน์ นรินทรางกูร
๗. นายปรัชญา จ้างประเสริฐ
๘. นางสาวฐิติพร ฉิมพลีนาศรม
๙. นายอนุชา อัครพิศาล
๑๐. พันตำรวจเอกหญิง นารณพี อินทรสุวรรณ
๑๑. พันตำรวจเอกหญิง พิษชากร ชุนรักษ์
๑๒. พันตำรวจเอกหญิง สุภาพร อัญชัยบุตร
๑๓. นางศิวากร คุรัตน์เวช
๑๔. นายสายชล ยังรอด
๑๕. นางอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม
๑๖. นายไชยสุวัฒน์ ถุงเงิน
- สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม
ประธานคณะกรรมการพัฒนาธุรกิจ
อสังหาริมทรัพย์
กรมคุมประพฤติ
กรมคุมประพฤติ
กรมคุมประพฤติ
สำนักงานศาลยุติธรรม
กระทรวงยุติธรรม
กระทรวงยุติธรรม
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สำนักงานกิจการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม

๑๗.นางสาทิมา ทองศรีจันทร์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๘.นางสาวสุวดี ไหลพิงทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๙.นางสาวปริยานุช สันติวงษ์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๐.นางสาวสุภาณี ไใหญ่เยี่ยม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๑.นายวิวัฒนากร สันนุ้ย	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๒.นางสาวมยุรา สุขทรัพย์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๓.นางสาวรุ่งนภา ศรีตะปัญญะ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๔.นางสาวปณยา ทาทราย	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๕.นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๖.นางสาวรวิธร ฐานัสสกุล	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๗.นางสาวเมทิตา อังศุเมธ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๘.นายภิศเดช พุกจินดา	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๙.นางสาวณัฏฐณิชา สุวรรณยิ่ง	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในฐานะรองประธานกรรมการ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า ประธานกรรมการติดตามกิจด่วน จึงมอบหมายให้รองประธานดำเนินการประชุมแทน ในการนี้ รองประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณกรรมการทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) และสนับสนุนการบริหารราชการของรัฐบาลในหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องการปฏิรูปตำรวจซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ จึงขอขอบคุณไปยังอนุกรรมการต่างๆ ภายใต้ กพยช. อีกทั้งได้แนะนำ นายวัลลภ นาคบัว ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ทำหน้าที่เลขานุการ กพยช. คนใหม่ต่อที่ประชุม

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า รายงานการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ ที่ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดส่งไปยังคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ นั้น ไม่มีกรรมการท่านใดขอแก้ไขรายงานการประชุม จึงขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ ผลการดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ในการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ ได้มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการตามมติที่ประชุม โดยสรุปผลการดำเนินงานดังนี้

๒. คณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม

- การพัฒนากระบวนการและกลไกคัดเลือกบุคลากรและการพัฒนาความรู้ความสามารถ คุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งรายละเอียดจะนำเสนอในวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๒

- ที่ประชุมเห็นชอบกรอบแนวทางการส่งเสริมกระบวนการวิจัยที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานทางวิชาการและตรงกับความต้องการ และแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพนักวิจัยและส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัยเชิงบูรณาการ

๓. คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม

- การบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐-๒๕๖๑ เห็นควรให้ในปี ๒๕๖๑ มีการเพิ่มกรอบการบูรณาการงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมร่วมในการบูรณาการแผนงานปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบยุติธรรม

๔. คณะอนุกรรมการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานในการเตรียมความพร้อมและรองรับการจัดตั้งศาลชั้นต้นและแผนกคดีในศาลยุติธรรม

- มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เรื่องแผนงานในการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อรองรับการจัดตั้งศาลชั้นต้นและแผนกคดีในศาลยุติธรรม ที่ประชุมมีมติรับทราบ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือร่วมกันในการจัดหาพื้นที่ก่อสร้างอาคารหน่วยงานตามการเปิดทำการศาลจังหวัดพิมาย ศาลจังหวัดฮอด และศาลจังหวัดเชียงคำ

- ความคืบหน้าการดำเนินการจัดตั้งและเปิดทำการศาลยุติธรรมและแผนกคดีในศาลยุติธรรมของสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ประชุมเห็นชอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเปิดทำการศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง พ.ศ. ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ เนื่องจากเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริต

- การรองรับการเปิดทำการศาลจังหวัดเชียงคำในกรณีของกรมคุมประพฤติและกรมบังคับคดี หากพื้นที่ที่ศาลจัดสรรไว้ให้ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานให้พิจารณาจัดหาพื้นที่เช่า โดยให้ดำเนินการขอรับจัดสรรงบประมาณงบดอกเบี้ยว ของกระทรวงยุติธรรมต่อไป

- หลักเกณฑ์การพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามแผนการจัดตั้งศาลจังหวัดและศาลแขวงในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ ได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์ให้ครอบคลุมปัจจัยที่แสดงถึงความคุ้มค่าในการจัดตั้งหน่วยงานให้มากขึ้น และหากมีงบประมาณให้ดำเนินการจ้างจัดคณะที่ปรึกษาเพื่อร่วมพัฒนาและปรับปรุงหลักเกณฑ์ดังกล่าว จะได้นำเสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาอีกครั้งก่อนนำเสนอให้ กพยช. พิจารณาต่อไป

๕. คณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย

- การเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับระยะเวลาการทำสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งรายละเอียดจะนำเสนอในวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๑

- การดำเนินโครงการนำเครื่องมือประเมินผลกระทบทางกฎหมายมาใช้ในประเทศไทย (Regulatory Impact Assessment; RIA) ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาวิจัยและปรับปรุงแก้ไข แนวทางการนำเครื่องมือประเมินผลกระทบทางกฎหมายมาใช้ในประเทศไทย และจะนำเสนอต่อที่ประชุมในโอกาสต่อไป

- ที่ประชุมเห็นชอบแนวทางของแผนการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานภาครัฐ และประชาชน ซึ่งแบ่งตามกรอบของกฎหมาย เป็น ๔ กรอบ ได้แก่

กรอบที่ ๑ กฎหมายใหม่ที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชน

กรอบที่ ๒ กฎหมายที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของประชาชน

กรอบที่ ๓ กฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้

กรอบที่ ๔ กฎหมายที่สื่อมวลชนควรรู้

๖. คณะอนุกรรมการปฏิรูปกิจการตำรวจ

- ที่ประชุมเห็นชอบแนวทางในการปฏิรูปกิจการตำรวจ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ระบบการสอบสวน ๒) ระบบนิติวิทยาศาสตร์ ๓) อำนาจหน้าที่และภารกิจของตำรวจ ๔) การบริหารงานบุคคล และ ๕) ค่าตอบแทน โดยพิจารณาเห็นชอบ ๘ ประเด็นหลักในด้านการพัฒนาระบบการสอบสวน ดังนี้

๑. ขอบเขตงานสอบสวน และอำนาจหน้าที่และภารกิจของตำรวจ

๒. การพัฒนาศักยภาพพนักงานสอบสวน

๓. การบริหารจัดการงานสืบสวนสอบสวน (นิติวิทยาศาสตร์, DXC, การประสานงานตำรวจกับอัยการ, DSI, ศุลกากร)

๔. ระบบค่าตอบแทน

๕. งบประมาณ (การเงิน การคลัง) เพื่อการสืบสวนสอบสวน

๖. การบริหารงานบุคคล (ความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวน)

๗. ระบบหลักประกันความเป็นอิสระ

๘. กลไกระดับชาติ

ประเด็นอภิปราย

๑. ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม มีข้อสังเกตดังนี้

๑.๑ แนวทางการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ควรให้ความสำคัญในเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งถือเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากสหประชาชาติได้มีข้อสังเกตว่าประเทศไทยมีการคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ยังไม่ใช่ผู้กระทำความผิดมากเกินไป ทำให้ผู้บริสุทธิ์เข้าไปปะปนกับผู้กระทำความผิด

๑.๒ ควรให้ความสำคัญกับการลดอาชญากรรมมากกว่าการเพิ่มที่ทำการศาลและเรือนจำ ฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนควรวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดคดีความและความจำเป็นในการนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยลดอาชญากรรมได้

๑.๓ ตำรวจเป็นองค์กรสำคัญที่จะรักษาวินัยของประชาชน และควรปลูกฝังสร้างวินัยให้เด็กและเยาวชนมีความเคารพในกฎกติกาของสังคม

๑.๔ การผลักดันและยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทรمانและบังคับบุคคลให้สูญหาย เป็นผลสืบเนื่องจากการที่สหประชาชาติชี้ว่าการฉ้อโกงภัยเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นการทำให้ระบบยุติธรรมของไทยขาดความน่าเชื่อถือ

๒. ผู้แทนสำนักงบประมาณ มีข้อสังเกตดังนี้

๒.๑ การบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการยุติธรรม หากมีการเพิ่มกิจกรรมหรือกรอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมของหน่วยงานต่างๆ เข้ามาอยู่ในแผนงบประมาณบูรณาการด้านการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรม ในปี ๒๕๖๐ ก็สามารถดำเนินการได้ เพื่อสนับสนุนให้งานด้านเทคโนโลยีกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๒ หลักเกณฑ์การพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามแผนการจัดตั้งศาล ถือเป็นมิติใหม่ที่กระทรวงยุติธรรมดำเนินการศึกษาโดยใช้มิติทางเศรษฐศาสตร์มาคำนวณความคุ้มค่าในการจัดตั้งหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาถึงปัจจัยเชิงสังคมและความมั่นคงในระดับพื้นที่ประกอบกันด้วย

๓. รองประธานกรรมการ ได้มีข้อสั่งการฝ่ายเลขานุการฯ ดังนี้

๓.๑ เรื่องการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ให้นำเข้าที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชน (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๑) แล้วมารายงานต่อ กพยช. ในการประชุมครั้งถัดไป

๓.๒ แผนการดำเนินการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานภาครัฐ และประชาชน ให้นำเข้าคณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๙)

มติที่ประชุม รับทราบ โดยมอบให้คณะอนุกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชน (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๑) นำเรื่องการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และแนวทางการป้องกันอาชญากรรมเสนอต่อที่ประชุม กพยช. ในคราวถัดไป และคณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๙) นำเรื่องการสร้างการรับรู้ทางกฎหมายให้แก่เยาวชนไปศึกษาต่อ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ การเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับระยะเวลาการทำสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมฯ ทราบว่า ในวาระนี้ได้เชิญนายอธิป พิษานนท์ ประธานคณะกรรมการพัฒนารัฐกิจอสังหาริมทรัพย์ หอการค้าไทย เข้าร่วมชี้แจงข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วย โดยความเป็นมาในการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับระยะเวลาการทำสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์นั้น หอการค้าและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้เสนอแนวทางการแก้ไขกฎหมายระยะเวลาการเช่าไปยังกระทรวงมหาดไทย โดยให้พิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๕๔๐ ให้กำหนดระยะเวลาเช่าสูงสุดได้ไม่เกิน ๙๙ ปี ถ้าทำสัญญาเช่าเกินกว่านั้นก็ให้ลดลงมาเป็น

๙๙ ปี และเสนอให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทยให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีหนังสือมายังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม แจ้งว่า การปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกระทรวงยุติธรรม จึงขอส่งเรื่องให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณา

ที่มาของข้อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายของหอการค้าและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

(๑) วัตถุประสงค์ในการแก้ไขกฎหมาย เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งใน AEC และเพื่อเป็นการส่งเสริมมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอสังหาริมทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาภาระรายจ่ายของผู้ซื้อที่อยู่อาศัยในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งลดข้อจำกัดทางกฎหมายที่เอื้อต่อการค้า การลงทุน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(๒) วิธีการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาเรื่องระยะเวลาการเช่าอาจไม่เหมาะสมกับสภาวการณ์ปัจจุบัน กล่าวคือ

- การทำสัญญาเช่า ๓๐ ปี ประกอบกับค้ำประกันจะให้เช่า โดยจดทะเบียนตามสัญญาเช่า และให้ผู้ให้เช่าทำค้ำประกันจะให้เช่า อีก ๓๐ ปี รวมเป็นระยะเวลาเช่า ๖๐ ปี แต่มีปัญหาคือการทำค้ำประกันจะให้เช่าเป็นสิทธิเฉพาะตัว (บุคคลสิทธิ) การให้สิทธิต่ออายุสัญญาเช่าจึงไม่มีผลผูกพันกับผู้รับโอนทรัพย์สินที่เช่าจากผู้ให้เช่า สำหรับนักลงทุนแล้ว ค้ำประกันจะให้ต่ออายุสัญญาเช่าดังกล่าวจึงถือเป็นความเสี่ยง

- การจดทะเบียนเช่าแบบมีเงื่อนไข โดยอาศัยวิธีการจดทะเบียนตามสัญญาเช่าเป็นระยะเวลา ๓๐ ปี พร้อมกับสิทธิในการต่ออายุระยะเวลาเช่าอีก ๓๐ ปี ในคราวเดียวกัน โดยมีเงื่อนไขว่าให้เริ่มนับระยะเวลาต่อเมื่อระยะเวลาเช่า ๓๐ ปี แรกสิ้นสุดลง แม้จะมีการเริ่มใช้วิธีการนี้แล้ว แต่ก็เป็นการกระทำเฉพาะราย และมีความเสี่ยงในเรื่องความชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ เคยมีข้อวินิจฉัยกฎหมาย มท.๐๕๑๕/๒๑๓๔๒ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๐ ที่กรมที่ดินส่งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ว่าเจ้าหน้าที่สามารถรับจดทะเบียนการเช่าแบบมีเงื่อนไขได้ แต่ระยะเวลาการเช่าจะคงเป็น ๓๐ ปีเท่าเดิม โดยควรให้เจ้าหน้าที่แจ้งคู่สัญญาทราบถึงข้อกฎหมายและให้บันทึกถ้อยคำของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายว่าจะรับผิดชอบกันเองในเรื่องอายุสัญญา ถ้าหากภายหลังปรากฏว่าการเช่าดังกล่าวบังคับได้ไม่ครบตามสัญญา คู่สัญญาจะรับผิดชอบกันเองไม่เกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จดทะเบียนแต่อย่างใด คำวินิจฉัยดังกล่าวอาจส่งผลให้สำนักงานที่ดินไม่ยอมให้มีการจดทะเบียนเช่าในลักษณะนี้อีก เนื่องจากยังไม่มีความชัดเจนแน่นอนในเรื่องผลของกฎหมาย

- การจดทะเบียนเช่า ๕๐ ปี ตามพระราชบัญญัติการอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ติดขัดที่ขั้นตอนการจดทะเบียนค่อนข้างยุ่งยาก ขอบเขตของโครงการที่สามารถจดทะเบียนได้มีความคลุมเครือและเฉพาะเจาะจงเกินไป และมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดทำเขตพื้นที่ที่สามารถทำการจดทะเบียนการเช่าทำให้มีการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ไม่มากนัก เนื่องจากนักลงทุนสามารถถือครองที่ดินตามเงื่อนไขของพระราชบัญญัติการส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ (BOI)

มติที่ประชุมคณะกรรมการกำหนดนโยบายและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย คณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย ได้พิจารณาวาระการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับระยะเวลาการทำสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๙ มีความเห็นว่า การแก้ไขระยะเวลาการเช่าอสังหาริมทรัพย์เป็น ๙๙ ปี

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปเรื่องการเช่านั้น จำเป็นต้องศึกษาเหตุผล ข้อดี ข้อเสีย สถิติต่างๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าการแก้ไขระยะเวลาการเช่าดังกล่าวจะส่งเสริมภาคการค้าและการลงทุนได้อย่างไร ซึ่งการเช่าอสังหาริมทรัพย์ระยะยาวในต่างประเทศ รัฐบาลจะมีการตรวจสอบและควบคุมผ่านมาตรการต่างๆ เช่น ระบบการได้รับอนุญาตให้เช่าจากรัฐบาล หรือการนำมาตรการทางภาษีมาควบคุม เป็นต้น ประกอบกับการแก้ไขระยะเวลาการเช่าอสังหาริมทรัพย์ในระยะยาวเหมาะสมกับโครงการหรือการลงทุนขนาดใหญ่ ซึ่งปัจจุบันมีพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ บังคับใช้ ซึ่งหากจำเป็นต้องมีการแก้ไข อาจพิจารณาแก้ไขในกฎหมายดังกล่าว จึงเห็นควรที่จะได้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้มีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑. การริเริ่มแก้ไขกฎหมายในเรื่องนี้เกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่มีเจตนารมณ์ในการแก้ไขกฎหมายเรื่องระยะเวลาการเช่าที่บังคับใช้ระหว่างหน่วยงานของรัฐ แต่ภายหลังกลับเป็นประเด็นของการให้เอกชนเข้ามามีส่วนในการเช่าอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากเจตนารมณ์เดิม

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นกฎหมายทั่วไปในเรื่องการเช่า โดยได้กำหนดระยะเวลาการเช่าอสังหาริมทรัพย์ไว้สูงสุดเพียงสามสิบปี และเมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลงสามารถต่อสัญญาได้อีกไม่เกินสามสิบปีนับแต่วันต่อสัญญา โดยมีได้มีการกำหนดเงื่อนไข จำนวนพื้นที่ที่จะให้เช่า หรือวัตถุประสงค์ของการเช่าไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการลงทุนในภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศอาจกระทบกับการเช่าอสังหาริมทรัพย์ทั้งระบบ และอาจไม่สอดคล้องกับหลักการและเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดระยะเวลาการเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นมาตรฐานและมุ่งบังคับใช้เป็นการทั่วไปมากกว่าที่จะเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมด้านการค้าและการลงทุนซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดเงื่อนไขและกลไกการบริหารจัดการที่เหมาะสม

๓. คนไทยส่วนใหญ่อาจยังไม่มีความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการทำสัญญากับคนต่างชาติ ซึ่งอาจทำให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากคนไทยที่เป็นเจ้าของที่ดิน และนักลงทุนชาวไทยอาจจะประสบกับปัญหาในการแข่งขันเพราะนักลงทุนต่างชาติที่มีเงินทุนมากกว่า อีกทั้งเจ้าของที่ดินและหน่วยงานที่จัดเก็บภาษีอาจจะสูญเสียรายได้หากคำนวณมูลค่าสัญญาเช่าภายใต้สัญญาเช่า ๙๙ ปี แต่ใช้ราคาที่ดินปัจจุบันอ้างอิงในการคำนวณ รวมทั้งการแก้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะเป็นกระทบถึงอสังหาริมทรัพย์ทุกประเภท ที่ตั้งอยู่ในทุกเขตพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อพื้นที่ทางการเกษตร และพื้นที่ทางวัฒนธรรม

๔. การศึกษาและสรุปผลจากแนวทางและวิธีการบริหารจัดการเรื่องเกี่ยวกับการระยะเวลาของการเช่าอสังหาริมทรัพย์ในต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น พบลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันในหลายประการ ได้แก่

(๑) การให้เช่าที่ดินในระยะยาวจะจำกัดเฉพาะการลงทุนที่มีขนาดใหญ่ (เวียดนาม)

(๒) การเปิดโอกาสให้มีการเช่าที่ดินมักจะกำหนดพื้นที่ในลักษณะของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์) ซึ่งในบางกรณีก็ไม่อาจขต่อระยะเวลาการเช่าที่ดินในพื้นที่ดังกล่าวได้ (กัมพูชา)

(๓) การเช่าที่มีระยะเวลายาวนานจะเป็นการทำสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเองหรือระหว่างรัฐกับเอกชน หรือระหว่างรัฐกับหน่วยงานที่กำหนดไว้เป็นพิเศษ โดยไม่ปรากฏว่าเป็นสัญญาระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกันเอง (มาเลเซีย สิงคโปร์)

/ (๔) การกำหนด ...

(๔) การกำหนดเงื่อนไขในการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์มักเป็นระบบอนุญาต (อินโดนีเซีย) และมีมาตรการพิจารณาขยายระยะเวลาสัญญาเช่าเป็นกรณีๆ เฉพาะไป (มาเลเซีย บรูไน) ทั้งยังมีความเข้มงวดในการตรวจสอบ โดยผู้ประกอบการจะต้องชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นว่าเพราะเหตุใดธุรกิจประเภทนั้นๆ จึงต้องขออนุญาตให้มีระยะเวลาการเช่าอสังหาริมทรัพย์ในระยะยาว ซึ่งโดยปกติแล้วรัฐบาลต่างประเทศจะมีการตรวจสอบและควบคุมผ่านมาตรการต่างๆ (เวียดนาม) เช่น ระบบการได้รับอนุญาตให้เช่าจากรัฐบาล หรือการนำมาตรการทางภาษีมาควบคุม เป็นต้น

๕. นอกจากประมวลกฎหมายและพาณิชย์ที่กำหนดหลักการทั่วไปเกี่ยวกับระยะเวลาการเช่าอสังหาริมทรัพย์แล้ว ปัจจุบันยังมีกฎหมายเฉพาะอีกหลายฉบับที่ตราขึ้นโดยมีหลักการและเหตุผลในการส่งเสริมด้านการค้า การลงทุน และมีกำหนดระยะเวลาการเช่าเกินกว่าที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อส่งเสริม และให้ความมั่นใจแก่ผู้ลงทุน โดยการกำหนดระบบการให้สิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมสำหรับการจูงใจให้มีการลงทุนในกิจการที่รัฐให้ความสำคัญ และมีกลไกการบริหารงานส่งเสริมการลงทุนของรัฐที่สามารถอำนวยความสะดวกและจัดอุปสรรคในการลงทุน นอกจากนี้พระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่บัญญัติขึ้นเพื่อส่งเสริมด้านการค้าและการลงทุน โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่แตกต่างจากการเช่าทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีการกำหนดระยะเวลาการเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่ยาวขึ้นกว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมถึงกำหนดจำนวนพื้นที่ที่สามารถเช่าได้มากเกินกว่า ๑๐๐ ไร่ กฎหมายเหล่านี้ล้วนมีเจตนารมณ์และมีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้มีความสอดคล้องกับการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อส่งเสริมด้านการค้า การลงทุน และกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ อีกทั้งยังมีกลไกกำกับดูแลที่เป็นไปตามมาตรฐานและสอดคล้องกับทิศทางในระดับสากล ดังนั้น หากมีความประสงค์จะแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สนับสนุนการลงทุนมากยิ่งขึ้น อาจพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเฉพาะหรือกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง น่าจะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากกว่า

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ขอให้ผู้แทนหอการค้าไทย และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ชี้แจงข้อมูลต่อที่ประชุมเพิ่มเติม

นายอธิป พิษานนท์ ประธานคณะกรรมการพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หอการค้าไทย ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า เดิมทางหอการค้าไทยได้มีหนังสือถึงกระทรวงมหาดไทยในประเด็นขอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๕๔๐ และขอยกเลิกพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงเห็นพ้องกับแนวทางของฝ่ายเลขานุการฯ ในการปรับปรุงพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้มีความเหมาะสม และไม่แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๕๔๐

ทั้งนี้ กฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๔๓ ออกตามความในพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒ และข้อ ๕ ยังมีเงื่อนไขการจดทะเบียนการเช่าที่เป็นอุปสรรคและมีความสลับซับซ้อน เช่น การเช่าในบางกรณี ผู้ขอจดทะเบียนยังไม่สามารถดำเนินการทางด้านเอกสารตามที่ระบุในกฎกระทรวงได้ อีกทั้ง ประเภทของพาณิชยกรรมควรรวมไปถึงที่อยู่อาศัยด้วย เนื่องจากปัจจุบันราคาที่ดินในเชิงพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมปรับตัวสูงขึ้นมาก การที่จะจูงใจนักลงทุนในการซื้อหาที่ดินเพื่อมาประกอบการในอนาคตอาจเปลี่ยนแปลงไป โดยการเช่าจะเป็นการลดต้นทุน

ในการประกอบการและลดความเสี่ยงในการลงทุน อย่างไรก็ตาม การลงทุนจะต้องมีระยะเวลาในการคืนทุน การกำหนดระยะเวลาเช่าเป็น ๓๐ ปี โดยมีเงื่อนไขให้เริ่มนับระยะเวลาต่อเมื่อระยะเวลาเช่า ๓๐ ปีแรก สิ้นสุดลง จึงเป็นการไม่คุ้มครองทั้งผู้เช่าและผู้ให้เช่า ดังนั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงควรมีความครอบคลุม ในการที่จะส่งเสริม กระตุ้นการลงทุน และสร้างความมั่นใจให้นักลงทุนในภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ในการนี้ ความเห็นโดยสรุปของหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เห็นพ้องไปในทิศทางเดียวกันกับที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ

ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ข้อมูลกับที่ประชุมว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับการประสานจากกระทรวงการคลัง เรื่องการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อการลงทุน โดยเสนอให้แก้ไขระยะเวลาในการเช่า อสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมเป็น ๙๙ ปี พร้อมทั้งปรับปรุงกฎกระทรวงให้สอดคล้อง กับสภาพการณ์เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วครั้งหนึ่ง โดยขณะนี้ อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เพื่อยืนยันว่าเห็นชอบการแก้ไขในประเด็นดังกล่าว หรือไม่ นอกจากนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติเรื่องการเช่าพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยกำหนดให้มีระยะเวลาการเช่าอสังหาริมทรัพย์เป็นเวลา ๙๙ ปี โดยยกเว้นไม่ให้นำประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๕๔๐ และ พระราชบัญญัติเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม มาตรา ๕ มาใช้บังคับ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงมหาดไทยจะเร่งดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องและผลักดันการเช่า อสังหาริมทรัพย์เพื่อส่งเสริมการลงทุนตามนโยบายของรัฐบาลต่อไป

ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้เสนอประเด็นต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาว่า การแก้ไขประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องการขยายระยะเวลาการทำสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์อาจยังไม่เหมาะสม เนื่องจากปัจจุบันยังมีกฎหมายเฉพาะที่ตราขึ้นโดยมีหลักการและเหตุผลในการส่งเสริมด้านการค้า การลงทุน และมีกำหนดระยะเวลาการเช่าเกินกว่าที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ และมีกลไกควบคุมดูแล ที่ครอบคลุมเพียงพออยู่แล้ว ประกอบกับจากการหารือร่วมกับสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย จึงเห็นสมควร ให้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่ออยู่อาศัย รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการให้ง่ายต่อการเช่าอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการของกระทรวงมหาดไทยและ กระทรวงการคลัง

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมฯ ได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. รองประธานกรรมการ ได้แจ้งในที่ประชุมว่า เห็นควรให้กระทรวงการคลังและ กระทรวงมหาดไทยดำเนินการด้านกฎหมายในประเด็นดังกล่าว และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ เร่งรัด ติดตามผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งรายงานให้ที่ประชุมทราบต่อไป

๒. ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การแก้ไขกฎหมายการเช่าอสังหาริมทรัพย์เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และควรพิจารณาให้รอบคอบ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศ เกษตรกรรม ดังนั้น ปัญหาที่ดินจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ หากมีการดำเนินการแก้ไขระยะเวลาการเช่าอสังหาริมทรัพย์ เป็น ๙๙ ปี อาจเกิดปัญหาขึ้นภายหลัง ดังนั้นหากต้องการแก้ไขกฎหมายการเช่าจึงควรแก้ไขเป็นรายประเด็น และเห็นควรให้คงหลักการของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไว้

มติที่ประชุม ไม่เห็นควรให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่ออยู่อาศัย รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการให้จ่ายต่อการเช่าอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งขณะนี้เรื่องดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการคลัง จึงให้ทั้งสองหน่วยงานเร่งรัดดำเนินการต่อไป

๔.๒ แนวทางการดำเนินงานการพัฒนากระบวนการและกลไกคัดเลือกบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า คณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม ที่มีนายอติคม อินทุภูติ เลขาธิการศาลยุติธรรม เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ ได้มีการจัดประชุมเพื่อพิจารณากำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยพิจารณาการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรและเผยแพร่องค์ความรู้ในงานยุติธรรมของแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑ เป็น ๒ แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ ๑ พัฒนาการกระบวนการหรือกลไกคัดเลือกและสรรหาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และแนวทางที่ ๒ พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๑) แนวทางที่ ๑ พัฒนาการกระบวนการหรือกลไกคัดเลือกและสรรหาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม หรือมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมหรือปลูกฝังจิตสำนึกรักความยุติธรรม ซึ่งการให้ความรู้แก่เยาวชนในระดับอุดมศึกษา ถือเป็น การเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

๑.๑ การบรรจุห้วข้อวิชาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีสาขาวิชาที่เป็นการเตรียมเยาวชนก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ได้แก่ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ควรเสริมสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการด้านกระบวนการยุติธรรมให้แก่ นิสิต นักศึกษา โดยการบรรจุห้วข้อวิชาที่เป็นหลักสำคัญและครอบคลุมในการเสริมสร้างความรู้พื้นฐานไว้ในหมวดวิชาบังคับ ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อกลไกการคัดเลือกและสรรหาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๒ ห้วข้อวิชา ได้แก่

- กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน
- สิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล

๑.๒ การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรม/โครงการส่งเสริมจิตสำนึกรักความยุติธรรม

การเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นการส่งเสริมความรู้ปลูกฝังจิตสำนึกรักความยุติธรรม จึงควรสนับสนุนให้

ทุกหน่วยงานพิจารณาจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับเยาวชนอย่างกว้างขวางขึ้น เช่น การจัดหลักสูตรฝึกอบรม การฝึกงานที่เป็นการฝึกทักษะวิชาชีพ และกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมความยุติธรรม ประกอบกับให้มีการออกประกาศนียบัตรรับรองให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการ รวมทั้งเมื่อหน่วยงานฯ มีการคัดเลือกและสรรหาบุคลากร ให้พิจารณาองค์ประกอบของการเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการข้างต้นที่มีใบประกาศนียบัตรเพื่อประกอบการรับเข้าเป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๒) แนวทางที่ ๒ พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๒.๑ การกำหนดค่านิยมร่วม (Core Value) ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ถึงแม้ว่าทุกหน่วยงานมีการกำหนดให้มียุทธศาสตร์เฉพาะเพื่อการพัฒนาบุคลากรในสังกัดและมีมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมของหน่วยงาน ซึ่งเป็นกระบวนการพื้นฐานที่เหมาะสมของแต่ละหน่วยงานที่ดำเนินการอยู่แล้ว แต่เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีให้แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม นับเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดค่านิยมร่วมของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้หน่วยงานและบุคลากรได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยการนำค่านิยมร่วมไปประกอบเข้ากับระบบการบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน และนำค่านิยมร่วมเป็นตัวตั้งในการกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากร เพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมของประเทศในภาพรวมต่อไป ซึ่งค่านิยมร่วมมีจำนวน ๕ ประการ ดังนี้

๑. ยืนหยัดในความถูกต้อง เที่ยงธรรม
๒. มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีจิตสำนึกในการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
๔. ใฝ่รู้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
๕. ผดุงความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ

๒.๒ การกำหนดความต้องการร่วม (Common Needs) เพื่อการฝึกอบรมบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

การพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม นอกจากยึดถือค่านิยมร่วมของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติในด้านต่างๆ แล้ว ควรกำหนดแนวทางในการฝึกอบรมให้เป็นไปตามความต้องการร่วม (Common Needs) ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ทุกหน่วยงานนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และสอดคล้องกับบริบทของแต่ละหน่วยงาน ให้ครอบคลุมการพัฒนา ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรในแต่ละระดับมีความต้องการฝึกอบรมทักษะความรู้ที่แตกต่างกัน จึงจำแนกหมวดหมู่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ บุคลากรระดับต้น บุคลากรระดับกลาง และบุคลากรระดับสูง (โดยไม่ครอบคลุมถึงข้าราชการตุลาการ และข้าราชการอัยการ)

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า การดำเนินการบรรจุหัวข้อวิชาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ได้มีการประสานงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) อย่างเป็นทางการแล้ว ส่วนแนวทางการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นทางการจะเป็นรูปธรรม จะอยู่ในหลักสูตรการฝึกอบรมของทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งสำนักงานศาลยุติธรรมด้วย

/ ประเด็นอภิปราย ...

ประเด็นอภิปราย

รองประธานกรรมการ ได้ให้ข้อสังเกตว่า แนวทางดังกล่าวยังคงเป็นนามธรรม จึงควรมีตัวชี้วัดหรือคู่มือที่ระบุผู้รับผิดชอบและแนวทางการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้ ทั้งนี้ ให้ฝ่ายเลขานุการฯ และคณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม ร่วมกันหารือและพัฒนาแนวทางดังกล่าวให้เป็นรูปธรรมก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

มติที่ประชุม เห็นชอบแนวทางการดำเนินงานการพัฒนากระบวนการและกลไกคัดเลือกบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และการพัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยให้ฝ่ายเลขานุการฯ รับข้อสังเกตที่ประชุมไปพัฒนาแนวทางดังกล่าวให้เป็นรูปธรรมก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

๔.๓ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุ้มครองสิทธิและยุติธรรมชุมชน

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานต่อที่ประชุมว่า สืบเนื่องจากการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติได้ยึดการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑ โดยขับเคลื่อนภารกิจงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวผ่านคณะอนุกรรมการต่างๆ ภายใต้อำนวยการของ กพยช. อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีคณะอนุกรรมการที่รับผิดชอบและรองรับภารกิจงานคุ้มครองสิทธิ และการให้บริการงานยุติธรรมชุมชนในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน พื้นที่สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยบังคับรักษา สนับสนุนป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมด้วยเครือข่ายชุมชนอย่างชัดเจน ประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน รวมทั้งการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีและเพื่อให้มีโครงสร้างกลไกการบูรณาการและกระบวนการดูแล ช่วยเหลือประชาชน ในพื้นที่ ๓ ระดับ ผ่านกลไกศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลที่จัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนและคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลให้ครบทุกตำบลภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามคำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๓๑๗/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ โดยให้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลเป็นจุดบริการยุติธรรมประจำตำบล ในการให้บริการภารกิจกรมคุ้มครองสิทธิในการคัดกรองผู้กระทำผิด การบังคับใช้กฎหมาย และการแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ และให้อาสาสมัครในพื้นที่ที่มีผู้แทนอาสาสมัครเป็นกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลทำหน้าที่ออกสอดส่องติดตาม ดูแล ประสานงานให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิด

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินงานคุ้มครองสิทธิและยุติธรรมชุมชน รวมทั้งการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเกิดประสิทธิภาพ และประชาชนในพื้นที่ได้รับบริการงานยุติธรรมอย่างทั่วถึง จึงขอให้ที่ประชุม กพยช. พิจารณาให้มีการจัดตั้ง คณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุ้มครองสิทธิและยุติธรรมชุมชน เพื่อรองรับการดำเนินงานดังกล่าว โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดกรอบทิศทาง และแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองสิทธิและยุติธรรมชุมชน รวมทั้ง การบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตามดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน ประสาน ติดตาม และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อ กพยช. หรือดำเนินการอื่นใดตามที่ กพยช. มอบหมาย โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ๑) ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานอนุกรรมการ ๒) รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจพัฒนาพฤติกรรม) เป็นรองประธานอนุกรรมการ ๓) ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ๔) ผู้แทนกรม

สนับสนุนบริการสุขภาพ ๕) ผู้แทนกรมการปกครอง ๖) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๗) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ๘) ผู้แทนกรมการจัดหางาน ๙) ผู้แทนกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ๑๐) ผู้แทนกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ๑๑) ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ๑๒) ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ๑๓) ผู้แทนกรมราชทัณฑ์ ๑๔) ผู้แทนกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ๑๕) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ๑๖) ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ๑๗) ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม ๑๘) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการแก้ไขฟื้นฟูและกิจกรรมชุมชน ๑๙) ผู้อำนวยการกองแผนงานและสารสนเทศ ๒๐) อธิบดีกรมคุมประพฤติหรือรองอธิบดีที่ได้รับมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ๒๑) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม ๒๒) ผู้อำนวยการกองกิจการชุมชนและบริการสังคม เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม

ปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า การเสนอขอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดังกล่าวเป็นประเด็นเชิงนโยบายใน ๒ เรื่อง คือ การปฏิรูปการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน และการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ซึ่งการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าวจะต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน สาเหตุในการจัดตั้งคณะอนุกรรมการชุดนี้ เนื่องจากทิศทางเชิงนโยบายต้องการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง โดยผู้กระทำความผิดจะได้รับการฟื้นฟูผ่านกรมคุมประพฤติเป็นหลัก

เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัยขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานและกระทรวงที่เกี่ยวข้อง กรมคุมประพฤติจึงได้มีการปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นทั้งในด้านการปฏิบัติงานและด้านงบประมาณ โดยโครงสร้างของกระทรวงมหาดไทยในระดับจังหวัด ได้แก่ คณะกรรมการจังหวัด ซึ่งมีหน่วยงานแทบทุกกระทรวงร่วมเป็นองค์ประกอบ ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ คณะกรรมการอำเภอ และศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบล โครงสร้างเหล่านี้จะขับเคลื่อนกระบวนการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่มาจากการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ หรือกรณีอื่นๆ ที่อยู่ในกระบวนการคุมประพฤติในระดับภูมิภาคที่จะมีการรับทอดกันอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการปฏิรูปการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอีกทางหนึ่ง

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ผู้แทนกรมพระธรรมนูญ ได้มีข้อสังเกตว่า ประเด็นเรื่องการคุมประพฤติตามกฎหมายใหม่ มีความเกี่ยวข้องกับหน้าที่และภารกิจของกระบวนการยุติธรรมทางทหารด้วย จึงขอเสนอให้เพิ่มผู้แทนกรมพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบในคณะอนุกรรมการชุดดังกล่าว

๒. ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม มีข้อสังเกตว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีองค์ประกอบเพียงข้าราชการประจำ ซึ่งขาดองค์ประกอบภาคประชาชน ทำให้ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ส่งผลให้ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวไม่สามารถใช้ชีวิตร่วมกันคนในชุมชนได้ นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถเข้าไปให้ความรู้แก่ชุมชนได้ เนื่องจากติดอยู่ในระบบราชการ อาจให้บุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว

๓. รองประธานกรรมการ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า กระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบดูแลปัญหาทางสังคม จึงต้องเน้นให้สังคมและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้มากที่สุด ทำให้กระทรวงยุติธรรมผลักดันศูนย์ยุติธรรมชุมชน ซึ่งล้วนมีอาสาสมัครเป็นประชาชนในชุมชนนั้นๆ ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยมีพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชน เป็นเครื่องมือคุ้มครองอาสาสมัครที่ทำหน้าที่ในศูนย์ยุติธรรมชุมชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

มติที่ประชุม เห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ว่าด้วยงานคุ้มครองประพฤติกฎและยุติธรรมชุมชน โดยให้เพิ่มผู้แทนกรมพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบในคณะอนุกรรมการชุดดังกล่าว พร้อมทั้งรับข้อสังเกตของคณะกรรมการในเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ
การมอบหมายฝ่ายเลขานุการติดตามความคืบหน้าและดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ การปรับโครงสร้างส่วนราชการตามรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี

รองประธานกรรมการ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า หลังจากที่ร่างรัฐธรรมนูญผ่านประชามติ ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการปรับโครงสร้างของอำนาจหน้าที่และการบริหารงานขององค์กรต่างๆ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี จึงขอแจ้ง กพยช. ในฐานะที่ดูแลหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้ทราบ และให้อนุกรรมการที่เกี่ยวข้องประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในเรื่องการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบันและระบบการบริหารงานต่างๆ รวมทั้งติดตามการดำเนินงานและรายงานให้ที่ประชุมทราบต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการชุดต่างๆ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงโครงสร้างให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ติดตาม และรายงานให้ที่ประชุมทราบด้วย

๕.๒ การปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ที่เน้นระบบการป้องกัน โดยให้ชุมชนเป็นกลไกหลัก

รองประธานกรรมการ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า เรื่องการปราบปรามยาเสพติดนั้น กระทรวงยุติธรรม ได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จัดทำโครงสร้างและเครือข่ายของผู้ค้ายาเสพติดอย่างชัดเจนแล้ว การจัดการยาเสพติดไม่ได้ขึ้นอยู่กับที่การปราบปรามเพียงอย่างเดียว แต่หัวใจอยู่ที่ระบบการป้องกัน การสกัดกั้นยาเสพติดจากภายนอกประเทศ ทั้งนี้ ชุมชนถือเป็นกลไกหลักในการป้องกันปัญหาดังกล่าว

มติที่ประชุม รับทราบ

๕.๓ การแก้ไขระเบียบการพักโทษให้เป็นกฎกระทรวง เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่ไม่เหมาะสม

รองประธานกรรมการ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า กระทรวงยุติธรรมได้หารือกับสำนักงานศาลยุติธรรมในประเด็นข้อห่วงใยเรื่องคดีความที่ศาลยุติธรรมตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเด็ดขาดแล้ว ผู้กระทำความผิดจะถูกนำตัวมาอยู่ในการบริหารของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีการใช้ดุลพินิจของฝ่ายบริหารในการสั่งให้มีการลดโทษ หรือพักการลงโทษ กระทรวงยุติธรรมจึงขอเรียนให้ทราบว่า กำลังจะมีการแก้ไขระเบียบการพักโทษให้เป็นกฎกระทรวงทั้งหมด เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการใช้อำนาจและดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่ไม่เหมาะสม

มติที่ประชุม

รับทราบ

๕.๔ พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดว่าผู้ซึ่งต้องโทษในบัญชีลักษณะความผิดท้ายพระราชกฤษฎีกา อาทิ ผู้ต้องโทษในคดีข่มขืน คดียาเสพติด และกระทำผิดซ้ำจะไม่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษ

รองประธานกรรมการ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ในพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดให้นักโทษเด็ดขาดที่ไม่อยู่ในข่ายได้รับการอภัยโทษ ได้แก่

๑) ผู้ต้องโทษในความผิดฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออก หรือผลิต นำเข้า หรือส่งออก เพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

๒) ผู้ซึ่งถูกศาลพิพากษาให้เพิ่มโทษฐานกระทำความผิดอีก (กระทำความผิดซ้ำ)

๓) นักโทษเด็ดขาดชั้นกลาง ชั้นเลว หรือชั้นเลวมาก

ทั้งนี้ นักโทษเด็ดขาดซึ่งต้องโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ ๙ มาตรา ๒๗๖ หรือคดีข่มขืนกระทำชำเรา ก็จะไม่ได้รับพระราชทานอภัยโทษเช่นกัน

มติที่ประชุม

รับทราบ

๕.๕ การกำหนดมาตรการการลงโทษขั้นต่ำ

รองประธานกรรมการ ได้มีข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า จากการหารือร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม เห็นควรให้มีการแก้ไขกฎหมายให้มีการกำหนดมาตรการการลงโทษขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้อำนาจในการพิจารณาลงโทษขั้นต่ำได้ โดยไม่ให้อำนาจหรือดุลพินิจกับฝ่ายบริหารมากเกินไปจนทำให้สังคมไม่เชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร จึงฝากประเด็นดังกล่าวต่อที่ประชุมและมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ หารือกับคณะอนุกรรมการชุดที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายพิจารณาในประเด็นดังกล่าวด้วยความรอบคอบต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม มีข้อสังเกตว่า ประเด็นการกำหนดมาตรการการลงโทษขั้นต่ำ ไม่ใช่เพียงการพิจารณาในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่ยังต้องพิจารณาในด้านอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาประกอบด้วย

มติที่ประชุม มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการชุดที่มีความเกี่ยวข้องในการพัฒนากฎหมาย ร่วมหารือกับสำนักงานศาลยุติธรรมในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้มีการกำหนดมาตรการการลงโทษขั้นต่ำ

๕.๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กพยช. หมดวาระ

ปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กพยช. หมดวาระ จำนวน ๓ ท่าน ได้แก่

- ๑) นายเจียม เสาวภา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย
- ๒) ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัต ฉ่ำเฉลิม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงานยุติธรรม
- ๓) ศาสตราจารย์พิเศษ พล.ต.อ.ดร.ตรุณ โสทธิพันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา

มติที่ประชุม รับทราบ

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๓๐ น.

(นางสาวปริญานุช สันตวงษ์)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายสายชล ยั่งรอด)
ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการพัฒนาการ
บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายวัลลภ นาคบัว)
ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม